Ч. 175 (13.720). Львів, четвер 5. липня 1934. Pocztowa opłata opłacono ryczałtem. Рік LV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, ІІ. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло". Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. перед полуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5·00 зол.
Чвертьрічно 15·00 „
Піврічно 30·00 „
Річно 60·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці і Канаді 1 долар. Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр. Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Що діється справді в Німеччині?

ФРАНЦУСЬКА ПРЕСА ПРО ПОДІЇ В НІМЕЧЧИНІ.

ПАРИЖ, ПАТ. Окремий висланець „Інтрасіжану", відомий публіцист Тувнев, прислав свому органові з Берліна опис останніх подій у Німеччині. Вони проходили так:

Плян державного замаху підготовили Рем, Шляйхер, Папен і його найближчий співробітник організаційного відділу Юнґ. Заговірники задумували 3. липня звалити уряд Гітлера при допомозі кількох відділів райхсвери та кількох штурмових відділів, що готові були зрадити Гітлера. Новий уряд мали зложити з визначних осіб, а його начальною метою була реставрація монархії. Дня 25. червня повідомлено уряд про заговір. В руки поліції впали прізвища членів майбутнього уряду й осіб, яких мали розстріляти. На останній листі мали находитися Гітлер, Ґерінґ і Ґебельс. Перш за все арештували 26. VI. Юнґа, другого дня уряд дістав подрібні інформації про заговір. В канцлерській палаті відбулася нарада з зовсім довіреними людьми, а Гітлер особисто вирішив кинути на карту свою особу. Власне на тій нараді ухвалено виїзд Гітлера до Мінхену. Ґерінґ обняв особисто безпосередню команду над поліцією. В урядових колах переконані, що заговірники мали запевнену допомогу одної чужої держави. Вночі з 30. червня на 1. липня заговір, як відомо, зліквідовано.

ПАРИЖ, ПАТ. „Журналь де Деба" повідомляє з Берліну, що 2. п. м. дільницю міністерств, від канцлерської палати до алеї Унтер ден Лінден замкнено міцним кордоном поліції.

КОГО АРЕШТУВАЛИ Й РОЗСТРІЛЯЛИ?

ПАРИЖ, ПАТ. Берлінські кореспонденти паризьких часописів впевняють, що безпосереднього співробітника фон Папена, фон Босе та шефа гітлерівської міліції Фосса розстріляли. Деякі часописи, як „Інтрансіжан" побоюються за долю Папена, догадуючись, що його змусять наложити на себе руку.

ПАРИЖ, ПАТ. Берлінський кореспондент „Журналь де Деба" повідомляє, що з правих діячів у Берліні арештували м. ін. членів Геренклюбу фон Альвенслебена і Ґляйхена, дальше б. німецького посла Штадлєра й сотн. Пабста, що брав участь у відомому пучі Каппа. Кореспондент впевняє всупереч давнішим вісткам про вбивство Штрасера, що Штрасерові вдалося в останньому моменті втекти за кордон. Альвенслебена мабуть застрілили, дальша доля арештованих невідома.

СИТУАЦІЯ ДАЛЬШЕ НЕПЕВНА?

ПАРИЖ, ПАТ. Паризька преса вважає дальше ситуацію в Німеччині незвичайно грізною. Щоденники відмічують, що розстріл гітлерівських провідників не викликав у робітничих масах ніякого враження. В тих колах заявляють ясно, що тих провідників зустріла належна кара за знущання над німецьким народом. Становище уряду є, на думку преси, хитке. Щоденники відмічують, що нац.-соціялізм не розвязав ніодної великої проблеми нац. політики. М. ін. „Міді Парі" ствердjує, що кількість безробітних зменшено на 2 мільйони коштом незвичайно важкого фінанс. положення держави. Нім. марка находиться в такім положенні, як 10 літ тому. В ділянці закорд. політики Гітлер хотів зреалізувати аншлюс з Австрією, але зустрів спротив Мусоліні. В цих умовинах важко говорити про його змінене становище, а в лоні власної партії дожидають його ще мабуть великі розчарування. Задеклярована льояльність Ґерінґа й Ґебельса може, на думку часопису, завести. Розвій випадків у Німеччині, кінчить часопис, заслуговує в тих умовинах на пильну увагу. В них зацікавлена не тільки Німеччина, але й ціла Европа.

ПАРИЖ, ПАТ. „Журналь де Деба" повідомляє: В Берліні кружляють поголоски, що на випадок смерти Гінденбурга Гітлера проголосять Райхсфірером і в тому характері займе він палату президента, причому райхстаг окремим засіданням признав би йому суверенну владу.

НІМЕЦЬКА ПРЕСА ПРО ПОДІЇ В НІМЕЧЧИНІ.

БЕРЛІН, ПАТ. Німецька преса займається виключно подіями в Німеччині двох останніх днів. „Фелькішер Беобахтер" видав надзвичайний додаток, в якому пише м. ін.: „Декларації і прикази вожда, заяви його співробітника Ґерінґа, якому Німеччина завдячує у великій мірі перемогу над більшовизмом, та палка промова Ґебельса не дають сумнівів для цього, як стоять справи. Хто, як одиниця і як держава, здобувся на відвагу супроти себе самого й інших, як це зробив уряд Гітлера, об того мусять розбитися всі спроби атаки. Тільки глупоті і нерозумінню людей та історії можна, на думку часопису, приписувати оману, що будова нової республіки могла відбутись спокійно. Та як довго нова Німеччина, якої усібленням є Гітлер, передержить ці потрясення, так як тепер, ніщо не захитає вірою нац.-соціялістів у Третю Республику.

„Дойче Альґ. Цайтунґ", що є до деякого ступня органом великого промислу, пригадує, що Гітлер, заповідаючи у своїй промові в райхстаґу чистку, заявив, що прагне промостити шлях тим чесним людям, які досі трималися здалека, не бажаючи, щоб їх вважали карієровичами. Дня 26. м. м. промощено для тих, що мали таке застереження, дорогу. Кампанія проти дефетистів скінчилася чином, що ліквідуючи причини невдоволення, відчинює шлях у майбутнє й веде від перемиря до мира.

ГОСТРЕ ДОРУЧЕННЯ МІН. ФРІКА.

БЕРЛІН, ПАТ. Мін. внутр. справ Фрік видав доручення, в якому пригадує держ. урядникам про те, що нац.-соціялістична держава спирається на безоглядній послусі, дисципліні й підчиненню себе волі вожда і його повновласників. Виконуючими волю вожда є члени уряду й підчинені їм інституції. Всі урядники обовязані безоглядну слухати своїх зверхників та бути вірними й готовими до посвяти в обовязку. Вправді міністрові невідомі випадки саботажу з боку урядників, але він вважає за вказане пригадати, що кожну спробу саботувати чин вожда буде гостро каратись. Зверхники мають вважати, щоби урядники виконували совісно свої обовязки та повідомити негайно службовою дорогою про випадки саботажу міністра.

ПРОТЕСТ ПРОТИ НАКЛЕПІВ.

БЕРЛІН, 3. 7. ПАТ. Німецьке Інф. Бюро оголошує комунікат, в якому протестує гостро проти звісток закордонної преси про масові екзекуції в Німеччині. Зокрема протестує комунікат проти звісток німецької еміграційної преси, що подала звістку про розстріл епископа берлінської дієцезії д-ра Барреса, шефа команди армії ген. Фріча та през. поліції у Потсдамі гр. Гельдорфа. За вістками бюра і Фріч і Баррес особисто здементували ту вістку, а Гельдорф відвідав у понеділок мін. пропаганди

респ. Комунікат заперечує теж звістки про розстріл князів Гогенцолернів, міністрів і провідників гітлерівської партії.

ҐЕН. РЕМ ВІДКИНУВ САМОВБИВСТВО І ЙОГО ВБИЛИ?

Як повідомляє „Морґенцайтунґ", колишньому шефові штабу нац.-соц. партії запропонували самому витягнути консеквенції зі свого зрадницького чину. Рем відмовився наложити на себе руку, кажучи: „Хочу, щоб Гітлер сам мене застрілив!" Після цього його вбили. До останнього часу він був здоров і перебував у вязниці Штадельгайм, де мусів чути розстріли інших провідників наців. Екзекуцію виконали люди з СС. Розстріл Рема вирішив найвищий партійний суд, що переслав Гітлерові до підпису присуд на його довголітнього співтовариша боротьби. Досі невідомо, чи хто радив Гітлерові віддати під розстріл свого колишнього друга, чи він зробив це сам.

ЯК ДИВИТЬСЯ ЛЬОНДОН НА ПОДІЇ В НІМЕЧЧИНІ?

ЛЬОНДОН, 3. 7. ПАТ. Англійська преса подає сьогодні більш рішучу оцінку останніх подій у Німеччині. „Таймс" пише, що методи Гітлера в боротьбі з невдоволеними лавами СА будуть підсилювати конспіративний фермент, що не вигасне ніколи. Німеччина вернулася до метод середневіччя, находиться у стані дикого безправства й поставила себе поза рямці цивілізованого світу. Інші часописи теж гостро відмічують характер подій у Німеччині. „Дейлі Геральд" пише, що Гітлер продав свої штурмові відділи Франції за ціну полекш у дозброєнні Німеччини. Рібентроп — це той, що доторгувався з Барту. Щоденник додає врешті, що отак сам Гітлер вів коншахти з чужою державою.

ЕКЗЕКУЦІЇ, СУДИ, ДОПИТИ...

ЛЬОНДОН, 3. 7. ПАТ. Берлінський кореспондент Райтера підтверджує звістку, що Григор Штрасер, б. адютант Гітлера, звільнений зі свого становища у грудні 1932 р., находиться серед розстріляних 17 провідників гітлерівської партії. Дальші розстріли відбудуться цього тижня. 200 арештованих заговірників стане перед окремим трибуналом у Берліні. Треба рахуватись з багатьома присудами смерти. Князя Августа Вільгельма візвали до Ґерінґа, що перевів суворе слідство. Ґерінґ підозрівав князя у звязках з заговірниками. Князь рішуче заперечив ці поголоски і Ґерінґ мабуть повірив у те, бо князя звільнили й вернувся до своєї палати у Потсдамі, де є на волі. Ґерінґ перевів теж слідство проти б. кронпрінца, але проти нього не видано ніяких доручень.

ЛЬОНДОН, 3. 7. ПАТ. Райтер повідомляє з Берліна, що вчора вечором бачили Папена перед його домом, як говорив з Ґерінґом, що зложив йому одногодинну візиту. Райтер догадується, що Папен не має навіть хатнього арешту.

Гряде новий голод.

Офіціяльні зарядження московського уряду та його агентів на Україні не полишають ніякого сумніву, що Україна іде назустріч новій хвилі голодової катастрофи. Рада комісарів та Центральний Комітет партії наказують, щоби на косилках були прилади до кошення низького збіжа, а це значить, що не зважаючи на всі попередні хвалькуваті заяви про посуху в Америці і „буржуазних" країнах Европи та добрий стан засівів у СССР московський уряд готується до дуже злого врожаю.

Жнива на Україні, Північнім Кавказі та по інших крамольних землях півдня та сходу мають бути переведені за 15 найпізніше за 17 днів: на самій Московщині розтягається цей речинець до 22 днів. Постачання збіжа має розпочатися не пізніше пятого дня по початку жнив. Цей навічний поспіх пояснює „указ" останнім уступом, де зазначується, що „найповажнішим завданням директорів совхозів, начальників політичних відділів, партійних та комсомольських організацій є боротьба з втратами та охорона збіжа в полі, в часі жнив, молочення та транспорту проти грабування та продажу". („Ізв." 11. VI. 1934.).

Ще більш отверто промовив пан Любченко на конгресі українського комсомолу, радячи селянам збирати на зиму бурянн. Верхом тупого, цинічного визнання катастрофи сільського господарства на Україні була промова Постишева на першому харківському обласному зїзді у питаннях „тваринництва" (хову худоби). Пан Постишев стверджує, що за час колективізації від 1928, до 1933, року вигинуло худоби від 60 проц. кіньми до 80 проц. овечками, в дійсности цифри мабуть ще страшніші, стверджує, що „були в нас такі села, де за дві-три ночі селяни вирізали мало не половину свого стада", що „*немало колгоспів залишилось без хліба*", але в дійсно московсько-большевицькою тупістю не робить з цього належних висновків. У всім тут винуваті „куркулі та інші антирадянські контрреволюційні елементи", твердить пан Постишев і не помічає того, що згідно з відсотком знищеної худоби ці елементи становлять щонайменше *вісімдесять відсотків цілого українського селянства*.

Розвиток подій пізніших років на Україні та і в цілім СССР показав, що нищення власної худоби українськими селянами було не лише звичайним актом розпуки та протесту проти відновлення кріпацтва, а й актом національного і тому інстинктовно доцільного геройства. Проти колективізації ставило з інших причин і в значно менших розмірах опір і московське селянство; різали худобу і по московських селах, сподіваючися дістати все від уряду, призвичаївшись, що пани все дбали про своїх кріпаків. І дістали би нову худобу, пограбовану московськими окупантами на Україні, колиб українське селянство не знищило її своєчасно. Українське селянство мало би відпокутувати власним добром і те, що „процес реорганізації сільського господарства проходив в умовинах відсутности досвіду організації і керування таким великим і складним господарством, як колгоспне господартво", як отверто визнав Постишев.

З огляду на те, що московське хижацтво на Україні меж не має, навіть найбільше пильне плекання худоби та найтяжча робота на полі українського селянства від катастрофи, яку воно тепер переживає, не врятувалоб. Але його геройський опір перетворив господарську катастрофу України в економічну катастрофу цілої московської вязниці народів. У тих внутрішніх та міжнародніх труднощах, які перебуває тепер СССР, цей опір є єдиним шляхом до порятунку і визволення.

Брак засобів поживи у межах СССР є вже такий, що для вниживлення далеко-східн. армії уряд мусить довозити пшеницю кораблями з Австралії. На платню не лише учителів на Україні, а й робітництва по багатьох підприємствах бракує навіть безвартних паперових рублів. Брак засобів поживи дезорґанізує не лише працю залізниць, а й багатьох важливих державних підприємств. Наслідком браку засобів поживи осягла в останнім часі спекуляція і злодійство всякого роду в радянськім апараті розмірів нечуваних навіть у межах московської деспотії, класичній країні хабарництва. Злодійство московської бюрократії пожирає велику частину скарбів, видушених з українського населення, а до тогож дезорґанізує цілком залізниці та й цілий бюрократичний апарат не лише на Україні, а почасти і в самій Московщині, завдяки централізованости цілого цього апарату. Розстріли та увязнення поодиноких груп бюрократії помагають дуже мало, бо між нею, очевидно, шириться вже гасло — ратуйся хто може. Бюрократичні щурі полишають, очевидно, корабель, у якім показалась вода.

Для тої паніки, яка панує у самім московськім проводі незвичайно характеристичний маніфест про нові кари за „зраду батьківщини" не лише для самих „зрадників", а й для родичів, приятелів та всіх, що могли знати про злочин, але не повідомили про нього ГПУ у свій час. Видання цього маніфесту зясовується тим, що на „міжнароднім краєвиді купчаться грізні хмари" („Ізв." 10. VI. 1934.). Пояснення це особливо комічне після всіх умов про ненапад підписаних Літвіновим в останнім часі. В европейській пресі для нікого не є таємницею, що маніфест із поширенням урядового террору на родини летунів заступило наслідком випадків втечі радянських летунів разом з літаками за кордон.

Не менше компромітує цей маніфест московський уряд і в межах самого СССР новою кумедною мішаниною засад. Спочатку в указі цім гордо заявляється: „Наш Соціялістичний Союз є нашою батьківщиною з огляду на велич тих історичних цілей, які ми переслідуємо"; а потім виголошується: „Ми повні чуття національної гордости, бо великорусская нація також витворила революційну клясу" — отже в момент найбільшої небезпеки закликається московську націю боронити стан її посідання на землях, підбитих і поневолених націй. Цим маніфестом зривається таким чином останні злиденні соціялістичні декорації з московського уряду і виявляється отверто ту безмежну ворожість, яка істнує між Москвою та Україною й іншими поневоленими націями.

Голод на Україні, що загрожує тепер самим основам панування Москви в межах СССР, виявив таким чином з блискавковою яскравістю дійсні відносини між Московщиною та Україною для всіх, що хочуть і можуть ще їх бачити. А це безсумнівно прискорить перетворення пасивного опору на Україні в наскрізь чинний опір, прискорить зріст переконання, що кожний опір вимагатиме менше жертв, ніж пляново уряджена голодова катастрофа.

М. Данько.

ФЕЙЛЕТОН „ДІЛА" З ДНЯ 5. ЛИПНЯ 1934.

ЕВГЕН ТКАЧУК

НЕБЕЗПЕЧНА АВТОРКА.

До дверей кабінету начального редактора „Літературних Новин" застукав хтось у двері. Редактор Кліщ зачитаний в якомусь скрипті, яких десятки валялись по бюрку, не звернув спершу уваги на цей стукіт, щойно коли ледвочутний стукіт повторився, сказав:

„Прошу!"

Довша перерва. По хвилині двері відчинились дуже-дуже повільно і на порозі станула молода дівчина. Округле, дещо румяне личко, гарно викроєні уста і наче недбало розкинене ясно біляве волосся робили вже на перший погляд приємне враження. Тільки великі сині — немов переполохані — очі вказували, що їх власничка приходить із якоюсь важною справою.

Зрештою легко було й догадатися: зшиток паперів під її пахою, вияснив усе.

— Будь ласка, чим можу служити? — осмілював редактор.

— Я... я прийшла в справі... то є... я маю... я напи — —

— Догадуюся. Ви певно принесли якийсь рукопис.

— Так, я властиво...

— А чи друкували ви вже щонебудь?

— Ні, то значить так, але то незначне, маловажне.

— Сміливіше, скажіть будь ласка...

— Це була тільки така мала статейка, так мовитиб фахова: „Як найкраще чіпляти фіранки до карнішів"... У „Жіночій Долі" друкувала.

— О, це дуже цікава річ. Але дозвольте, що ви мені принесли?

— Ось прошу, тут є два рукописи. Одна новеля „Перша любов" і оповідання „Муляр".

— Сідайте... це коротенькі речі, зараз і прочитаємо. Прошу сідати. Ось крісло.

— Ні, коли дозволите, то я може там, у кутку.

— Про мене. Але чому це так?

— Бо... бо я... бо мені ніяково...

Редактор Кліщ став читати скрипти. Молода авторка за той час боязко вдивлялась у молоде лице начального редактора та стежила, яке враження роблять на його її твори.

За хвилину редактор повернув голову в її бік.

— Дозвольте ближче, я тут не розумію одного місця. Ви пишете:

„...Всі меблі в кімнаті стали їм кружляти в очах. Кров стала напливати до голови, до віч, до всіх крайчиків лиця і вони наче забули себе. Нараз лямпа впала зі стола на диван, на підлозі..." Ну, добре, але я ніяк не розумію, чому мала падати лямпа?...

— Прошу, прошу читати дальше, там далі є виснене.

І редактор читав далі:

„...бо вони падаючи одно на друге, неначе отак знехотя, потрутили стіл та потягнули за собою обрус"...

Молода авторка почервоніла по самі вуха, але старалася заволодіти собою та... дожидала оцінки. Тимчасом редактор Кліщ перестав читати та звинув старанно скрипт у рульон.

— Маєте мабуть ще якийсь скрипт, правда?

— Так, це оповідання „Муляр". Прошу.

Редактор перекинув переданий другий скрипт і став в одному місці читати. Молода авторка нетерпеливилась. Великими боязкими очима дивилася на редактора, стараючись із його очей вичитати його думку. І врешті...

— Моя пані... Мушу вам признати талант. Навіть розмах і стиль є. Але, бачите, і недостає вам іще багато. Ось наприклад ви пишете так:

„І нечайно кельня, падаючи з двоповерхового руштування, придавила муляра. Кровила. Збіглися робітники й стали навипередки ратувати нещасного, який раз-у-раз видавав розпучливі зойки".

— Моя пані! таж навіть дитина знає, що кельня, це такий малий прилад, яким мулярі накладають цемент на цеглу, якжеж тоді він міг придавити муляря? Бо то, бачите, коли беретесь писати про щонебудь, тоді мусите дану річ гаразд знати, розумітись на ній; не можете описувати життя полінезійського негра, коли ви його не бачили ні його життя не знаєте.

— Щож до другого рукопису, до тої новелі, то я вам скажу таке: „За друк творів, які можуть викликати згіршення та стоять у різкій суперечності з моральними законами, відповідає редактор журналу карою до трьох літ вязниці". Це, бачите, так каже закон у карному кодексі. Якжеж тоді я можу такі речі друкувати? Знаєте, що я вам пораджу? Покищо пишіть про фіранки, білля, а одночасно вчіться дивитись на світ, переживайте дещо...

Молода авторка стояла ні в цих ні в тих. Дивилась то на редактора то на звернені скрипти, які нервово мняла в руках. Її очі стали щораз червоніти, пучнявіти, далі не витримала тай розплакалася.

— Алеж, дитино, чогож зараз плакати? Хіба нічого не сталося. Прошу вспокоїтись.

Він став гладити її буйне волосся. Дівчина незначно похилила голову в його бік і хлипала наче дитина, яку несправедливо скартали.

Редактор, бажаючи потішити її, зі щирого серця пригорнув молоду авторку і поцілував її, — якось так випало, що в самі уста.

Дівчина вирвалась, глянула на нього гострим поглядом і скрикнула:

— Пане, це останнє нахабство!

— Ласкава пані, а наражувати когось на трьохлітню вязницю це може версальська чемність?...

При всяких нагодах збирайте датки на мандрівні бібліотеки, які підуть на західні землі.

Господарські справи на Волині.

Волинь, 2. VII. 1934.

ВАЖКЕ ПОЛОЖЕННЯ ХЛІБОРОБСТВА.

Від кількох років ми алярмували громадянську опінію, що хліборобська Волинь котиться до господарської руїни. Поруч ми вказували на засоби рятунку: уможливлення хліборобам виявити власну ініціятиву і власними засобами — шляхом організації — поборювати крізу та йти до добробуту. Вказували також на необхідні полекші, без яких навіть найкраща, організовано здійснювана ініціятива не забезпечить хліборобів від сильніших потрясень.

На жаль, ті, від кого залежали ці можливости, не прислуховувалися до голосу українського громадянства, а наші алярми дуже часто трактували, як тенденційні.

Життя та час доказали, що ми мали рацію щодо наших передбачень. Докажуть вони у близькій майбутності, що й наша думка про єдино спасенну власну ініціятиву й вільну самодіяльність хліборобів — теж була цілковито правильною й раціональною.

А тимчасом про це вже кажуть польські організації.

ГОЛОС ПОЛЬСЬКИХ ХЛІБОРОБСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ.

Дня 17. червня ц. р. в Луцьку в салі кіна „Сонце" відбувся зїзд волинської організації товариств і кулок рільничих. Зїзд цей цікавий для нас власне голосами польських хліборобів про сучасне положення хліборобства на Волині.

Представники цієї організації з ріжних повітів майже одноголосно говорили про тяжке, просто безвихідне положення дрібного хлібороба. Найголовніше, що ніхто не висловлював надії на поправу без радикальних змін у господарській політиці й практиці.

Щодо засобів рятунку, то були висунені такі головніші: податкові полекші й звелення численних податків, які платить хлібороб, до якогось одного; наладнання збуту й цим підняття цін на рільничі продукти (нема кому продавати й за марну ціну), і регулювання сплат виленського банку, що безоглядно стягає передвоєнні кредити, якими користалися дрібні хлібороби.

Найголовніше питання — питання збуту — таки не було вирішене в якійсь ясній і певній формі. І хоча це питання має дві сторони — організовану самодіяльність хліборобів і інтервенцію влади, — всі думки учасників зїзду звертались виключно до цього другого засобу.

І це не дивно. Бо питання про широку організацію хліборобських мас на Волині, 80 відс. якої складають українці, вимикалося під кутом неохіти до організації українських хліборобів. А ясна річ, що зорганізування лише польських хліборобів не може розвязати питання збуту, коли його не матиме 80-відс. українська більшість, позбавлена своєї організації.

РІВЕНСЬКІ ТОРГИ.

До рівенських торгів, які ведуться вже від кількох літ, українське хліборобське населення ставилося з резервою або й байдуже. І це теж записувалося українцям, як політичний хід.

Справжня-ж причина негативного відношення до цих торгів лежала глибше — в їхній невідповідній меті та в недоцільности, яку тепер уже завважали самі міродайні чинники й шукають шляхів до направи. А саме:

В моменті організації рівенських торгів уся господарська політика йшла під гаслом: „польські фабрикати на креси". Волинь, декому здавалося, може багато вбирати в себе цих фабрикатів і платити за них гроші. Тому й торги в Рівному носили характер не торгів-ярмарку, а вистави продукції польських фабрик.

Тимчасом виявилося, що Волинь убога, на краю катастрофи й купувати нічого не може. Навпаки, вона задихається від надміру своїх, хоча й лихих, продуктів, на які не може знайти збуту.

Зрозуміла річ, що рівенські торги треба було починати не від імпорту, а від експорту, і відповідно до цього надати їм належного характеру.

Власне такий характер має бути наданий рівенським торгам у цьому році — характер перегляду місцевої продукції. На перешкоді стануло те, що взагалі стандарових продуктів — з причини низької культури й нерозвинених хліборобських організацій — брак. Мають заповнити цю люку деякі продукти місцевого хатнього промислу, звичайно, українського походження, як полотно, вишивки і т. д.

ВІД МЕТИ ВСЕ ДАЛЕКО.

Практика попередніх років дає щораз яскравіші та сильніші докази, що хліборобська політика на Волині таки мусить бути змінена, бо інакше господарська кріза без потрясення не пройде і Волинь ще не швидко підійметься культурно й приготується до так потрібного організоваго збуту.

Мусить прийти до зрозуміння, що українська хліборобська більшість повинна мати можливість вільно виявляти й здійснювати власну творчу ініціятиву в своїх окремих хліборобських організаціях.

Усі знаки на землі й на небі свідчать, що втиснення всіх хліборобів у якісь згори намічені хліборобські організації є нездійсниме та що всякі заходи в цьому напрямку матимуть у результаті — господарський застій і поглиблення крізи.

Senex.

Степовий дух бунту.

Ще до справи інциденту на Сокільському Святі.

Від поважного нашого громадянина дістали ми письмо з ось такими заввагами:

Становище, яке Ви заняли в учорашній передовиці п. з. „Грізне мементо", вповні слушне й одиноко можливе. Те, чого свідками були тисячі українських громадян на площі Сокола-Батька, є таке жахливе, таке пригноблююче та заразом таке типове для нашого народу, що найбільший оптиміст щодо нашої майбутности вертатись мусів із площі зневірений, з похиленою головою. Дух бунту проти своєї влади, проти рідного авторитету і наказу — це наше історичне лихо. Воно не залишає нас, хоч як безпощадним учителем були і є досвіди минулого і сучасних днів.

Однак у Вашій передовиці обговорюєте подію неповно. Не тільки ганебно списались збунтовані соколи, але *теж частина публики*, що плесканням у долоні та окликами „славно!" *одобрювала анархію*, задемонстровану в так яскравій і недопустимій формі. Саме відповідна постава глядачів, їхнє грімке „ганьба!" булоб може опамятало загонистих молодиків з освідомило в страшній провині, якої вони допустились прилюдно на величньому сокільському святі. Так напевно булаб зробила німецька, чеська чи яка хочете публика, шануюча дисципліну і послух, як найвищі чесноти, зокрема важні у такій організації, як сокільська. Але показалось, що бунт є явищем у нас популярним, що в нас потрафлять ще й овацію за це влаштовувати. Тому кількість бунтівників більшала, ряди соколів, що карно вправляли, деморалізувались і ви зі сумом дивились, як усе більше сходило з площі, вважаючи, що робить „добре діло". Задемонстровано публиці непередбачену в програмі трагічну точку, як ломиться фронт, як щезає карність, як шириться анархія.

Слушно каже Ваш передовик: білим залізом треба випалити ґанґрену. Це є невідкладне завдання проводу сокільської орґанізації. Разом з тим усі чинники, що мають якийнебудь вплив на виховання нашого громадянства, мусять якнайревніше культивувати ідею карности, борючись завзято з духом бунту й анархії.

В. Н.

ТРИ ВИСТАВИ Українського Жіночого Конґресу.

Вистава книжки, фотографії і пластичного мистецтва на У. Ж. К. у Станиславові.

Звіт з Українського Жіночого Конгресу, у Станиславові, який забрав уже стільки місця на сторінках „Діла", буде далеко неповний, коли не згадати поруч його нарад вигляду та настроїв ще одної, ми сказалиб — педагогічно-мистецької частини: вистав, що їх влаштовано заходами окремих комісій при Діловому Комітеті У. Ж. К. Вони мали теж свою мету на Конгресі і хто обсербував самі наради та організаційний бік його, а не оглянув вистав, що мали ілюструвати й зафіксувати працю жінки в літературі й мистецтві, — абсолютно повного образу праці Конгресу, а тим більше праці і здобутків жінки мати не може.

Цих вистав було чотири: етнографічна, получена з показом виробів нар. мистецтва, про яку ми вже широко писали, книжкова, що мала доказати працю жінки на полі літератури й духової культури, мистецька, що мала зісумувати здобутки жінки в царині пластичного мистецтва, та врешті фотографічна, що світлинами мала зілюструвати працю й розвій наших жіночих організацій.

ВИСТАВА КНИЖКИ.

Вона була приміщена у двох салях на першому поверсі будинку „Рідної Школи" біля будівлі „Сокола", в якому проходив Конгрес. Одна з тих саль була присвячена Вел. Україні, друга Галичині й іншим землям, у яких мешкають українці, з Америкою й Канадою включно.

Як відомо, вистави книжки бувають назагал нудні для загалу й цікаві тільки для спеціялістів. Та цього не можна сказати про виставу книжки на УЖК. Це була своєрідна, оригінальна, мабуть перша вистава зложена так, що кожний, хто входив у її двері, находив цікавий для себе матеріял і мусів його переглянути. На виставі були не тільки книжки, але й їх декорація, портрети авторок і їх середовищ, до прикрас і квітів так дібрані, що творили собою гармонійну, милу й небуденну цілість.

У центрі першої кімнати висів портрет жінки, що перша підняла гасло організації жіноцтва — Наталії Кобринської. Під нею табльо безпосередніх спадкоємців її великих ідей, станиславівського Союзу Українок, обабіч табеля жінок-співробітниць Кобринської. Внизу, на столиках — під портретом Кобринської — центральний стіл, з історичним „Першим вінком", та пізніші альманахи жінок до альманахів „Жіночої Долі" включно. Біля портрету Кобринської находилися табля її родини й осіб, з якими вона близько жила, що мали відтворяти середовище, в якому Кобринська працювала.

Обабіч цього стола стояли дальші столики, з яких знову кожний був присвячений окремій письменниці, а стіл під стінкою Кобринської був закинений статутами і звітами жіночих організацій та пресою — чисто жіночими давнішими й сучасними часописами, зокрема тими, що їх редагували жінки та для жінок. Окрему стінку з портретом і столики мали Уляна Кравченко та О. Кисілевська, перша, як найголовніша жіноча письменниця, друга як діячка жін. руху. Праворуч від столика Кобринської йшли столики письменниць і поеток, отже Катрі Гриневичевої і діточих письменниць М. Підгірянки і К. Малицької, за ними невеличкий куток українок Америки, де в 1909 р. вийшла перша їх жіноча газетка і в цьому кутку найцікавіший був альбом українських жіночих організацій Америки. Окрему стінку мало теж зорганізоване жіноцтво Буковини й Ольга Кобилянська, якої твори, усіх видань, заставляли повні три столики. Цю кімнатку закінчувала своїм столиком Ярошинська та Галина Журба.

В центрі другої салі вистави, присвяченої Великій Україні, находився портрет і столик Марка Вовчка, поруч столики близьких до неї письменниць — Ганни Барвінок та Олени Пчілки, відомих популяризаторок, Дніпрової Чайки й Марії Загірної та мало відомої письменниці Яименко, що згинула з рук большевиків.

Праворуч тієї центральної стінки йшла стінка історичних письменниць і перекладчиць

з кутком Русової, відомої педагогічної діячки, що вела у свій час перший нелегальний дітячий садок для українських дітей у Києві, кутком Черняхівської, Лесі Українки й Любови Яновської. Поруч на стінах находилися табля найкращих українських театр. артисток, визначних емігранток та дрібніших українських письменниць.

Цілість вистави книжки робила дуже позитивне та гарне враження. На ній бачили ми не тільки незвичайно прозірне розставлення творів письменниць, але й книжок для жінок, про жінок і про жіночий рух, а зовнішне оформлення вистави заслуговує на окрему увагу: 22 умисне на виставу зроблених портретів письменниць, прикраса столів стилевими й відповідними до области, з якої вони походили, обрусами, врешті стилеві вазоники на кожному столику з квітками, які письменниця любила — все це доповнювало її гармонійно, вибиваючи з неї суху річевість подібних імпрез.

Так і видно було, що Комісія для тієї вистави, якою проводила п-і Дорошенко, вложила в це діло багато свого труду, багато зусиль і найважніше — щирого серця. П-і Дорошенко належиться окрема подяка за її пояснювання вистави кожній групі відвідувачів, що зрештою всі дні Конгресу набивали салі вистави щільно.

ФОТОҐРАФІЧНА ВИСТАВА.

У третій салі першого поверху будинку „Рідної Школи", зараз поруч вистави книжки примістилася вистава фотоґрафії, що теж мала свою окрему комісію з головою п-ею Храпливою на чолі. Як працювала ця комісія, про те доказувала сама вистава — саля, набита ущерть таблями і світлинами, здебільша такими, яких досі не доводилося бачити.

Отже в центральному місці вистави находилися світлини теперішнього Головного Виділу Союзу Українок та голов тієї централі жіночого руху в історичному порядку.

Далі ілюстрували світлинами виділів, таблями, фотографіями з імпрез і діточих садків свою працю всі Філії Союзу Українок, тобто (наводимо чергою як висіли на стінах) Рогатин, Жовква, Калуш, Долина, Дрогобич, Ст. Самбір, Самбір, Стрий, Жидачів, Миколаїв, Золочів, Городенка, Борщів, Підволочиська, Судова Вишня, Коломия, Ходорів, Заліщики, Бучач, Снятин, Почаїв, Рівне, Сокаль, Яворів і Львів. Сокальська Філія С. У. виставила ще окремо діяграми про свою працю, а окреме місце на виставі мали перше жіноче сільське т-во у Тишківцях пов. Городенка, найстарша українська жіноча кооператива „Труд" і Порадня Матерей у Львові.

Всіх табльо Філій С. У. на виставі нарахували ми 16.

Окрему стінку займали в цій салі фотографії з нарад закордонних жіночих орґанізацій, у яких наші жінки брали участь (найцікавіша — велика світлина з нарад Міжн. Жіночої Ґільди, в якої нарадах брала участь п-і Селезінкова) та світлини наших закордонних жіночих орґанізацій, отже з Закарпаття, Америки й навіть Харбіну.

Деяким доповненням світлин з праці жінок було й 10 великих табльо на коридорі біля вистави, на яких ми найшли світлини з праці Т-ва Вакаційних Осель за ціле його 30-ліття (1905—1934), світлини з жіночих таборів на Соколі, Марійського Т-ва Пань і т-ва робітниць „Будучність", що всі стоять поза організаційними рамцями Союзу Українок.

Вистава, як ми вже згадували, виказувала незвичайне богацтво матеріялу, а добре розложення її давало змогу і з цього боку провірити, яка велика обемом та всестороння праця наших жінок і в краю і за кордоном.

ВИСТАВА ПЛЯСТИЧНОГО МИСТЕЦТВА.

Про цю виставу найважче писати. Повний її розгляд, вартість і доцільність, може зисувати тільки знавець або мистецький критик і шкода, що досі ніхто цього не зробив.

Ми можемо тільки з журналістичного обовязку описати її, зазначуючи заздалегідь, що до мистецької вартости виставлених на цій картин та добору їх і розставлення маємо повне довіря, здаючись на працю, яку вложила у цю виставу п-і Ярослава Музикова, відома у нас мистець-жінка й голова комісії для її влаштування.

На кожний випадок мусимо ствердити, що вистава навіть на того, що не є „спецом" а тільки любить і цікавиться мистецтвом, мусіла робити велике враження. Сто сорок творів руки жінки-мистця, від великих полотен до маленьких екслібрісів, усякої техніки — від рисунку до емалії включно — приневолювали кожного залишатись довше на цій виставі і приглядатись цікаво до її експонатів, серед яких, поруч творів відомих загально прізвищ Ярослави Музикової, Олени Кульчицької і Марії Дольницької находили ми твори досі менше відомих вже Нижниківної, Плешканівної й Рудакевичівної та зовсім невідомі (бодай нам), а з того приводу й цікаві прізвища Козакевич-Дятинюкової, Галини Мазепи, Гаркен-Русової, Надї Білецької, Ольшанської, Тищенко, Тушницької й інших, мабуть молодих ще мистців-жінок. Здаємо собі ясно справу, що твори цих останніх мусіли бути ріжної мистецької вартости, але певні ми теж того, що серед них є й великі завдатки на талановитих і добрих мистців, коли допущено їх на виставу.

Окреме враження викликували на виставі столик Марії Дольницької, що одинока з наших мистців працює в емалії і на цьому полі має великі вже заслуги, цикль дереворитів Олени Кульчицької „Історичні жінки" та всі різьби двох молодих різьбарок, Оксани Лятуринської з Праги й Міляніввої з Кракова. Останні виставили не багато творів, але — цікаво — і з тих можна було бачити, що жіноча рука опановує так добре рильце, як і кисть.

Знаємо, що на виставі не могли з технічних причин зявитися твори всіх жінок, що працюють поруч мужчини в царині мистецтва. Проте й це, що було на ній, доказувало проречисто, що й на цьому полі заслуги українки великі і тут вона товариш великих та менших мистців.

Вистава тішилася теж великою фреквенцією, а п-і Музикова й Міляніввна давали радо відвідувачам пояснення.

* * *

Так виглядають у підсумках вистави У. Ж. К. Коли додати до них ще й незвичайно цікаву та багату етнографічну виставу, мусимо знову відмітити працю Ділового Комітету, що й у цій матерії поставив усе гідно достроєне до високого організаційного рівня Конґресу. І впарі з тим відмітити мусимо ще одне: Треба булоб конче ці вистави влаштувати й десь у Львові, щоб усі ті, які не мали змоги бачити їх, переконалися наглядно, як виглядав рівень цілого Конґресу, коли така добра була його частина та набрали належної і справедливої пошани до цього великого Свята й підсумків праці Української Жінки.

Анатоль Курдидик.

Черговий політичний процес ОУН у Львові.

ВІДГОМІН АТЕНТАТУ НА КУРАТОРА ГАДОМСЬКОГО.

У вівторок, 3. липня ц. р. почалася перед судом присяглих у Львові розправа проти пятьох підсудних молодих, інтеліґентних хлопців. Розправа протягнеться чотири дні. Проводить суддя Двожак, вотантами є сс. Ляськовський і Косінський, а обвинувачує прок. д-р Прахтель-Моравянський. Боронять: підс. Маду — **д-р О. Марітчак**, підс. Луцького — **д-р В. Гриньовський**, а підс. Іванчука, Медведя і Фединського — **д-р С. Шухевич.**

На лаві підсудних сидять: 1) **Северин Мада**, засуджений наглим судом у жовтні м. р. на досмертну вязницю, 23 р., малярський помічник з Калуша; 2) **Олександер Луцький**, 23 р., ґімназійний абсольвент з Болнарова, пов. Станиславів; 3) **Юліян Іванчук**, 22 р., ґімназійний абітурієнт зі Ширця; 4) **Василь Медвідь**, 23 р., ґімназійний абсольвент з Костенева пов. Перемишляни; 5) **Василь Фединський**, 20 р., бронзівник з Гусакова, пов. Мостиська. Всіх підсудних притягає прокуратор до відповідальности за злочин головної зради зі статті 97 §, к. з. Крім того підс. С. Мада за злочин намаганого вбивства куратора львівської шкільної округи **Ю. Ґадомського** в дні 27. вересня ц. р.; підс. Ю. Іванчука за намову і допомогу у вбивстві куратора, себто за злочини зі статтей 26, 27 і 225 § 1 к. з. Цього підсудного і підс. В. Медведя за переховування вибухового матеріялу зі статті 222 § к. з. Вкінці підс. В. Фединського за переховування нелеґальних видань ОУН, себто за провину проти публичного ладу зі статті 155 § 2 к. з.

ЩО КАЖЕ АКТ ОБВИНУВАЧЕННЯ.

У літі 1933 р. ОУН розвела широку акцію проти польських шкіл на просторі полудневосхідних воєвідств, себто Галичини. По селах розкидано летючки з відозвами до бойкоту польських шкіл, зривано теж зі шкільних будинків державні герби, а зі шкільних саль портрети державних достойників. Тоді одержав слідчий виділ поліції у Львові конфіденціональну вістку, що на куратора Юрія Ґадомського у Львові підготовляється атентат. Тому куратора берегло двох тайних аґентів, а в дні 27. вересня 1933 р. трьох. Саме того дня, себто 27. вересня кур. Ґадомський вийшов вечором з каварні Жоржа і йшов до свого мешкання в будинку шкільної кураторії при вул. Кармелітській. По дорозі тайні аґенти Тендай і Панек завважили, що за куратором слідкують підозрілі особи. Тому Панек відійшов від куратора, щоби вилеґітимувати одного з тих підозрілих осіб. Аґент Тендай зорієнтувався, що за куратором слідкують дві особи. Одна з них сягала що хвилини до кишені, а друга йшла за нею. Тому Тендай витягнув з кишені револьвер, готовий до стрілу. Коли куратор увійшов до брами, Тендай поспішив за тими двома особами. Одна з них зникнула з очей, а другу вилеґітимував при вул. Францішканській. Коли Тендай переглядав документ ця особа стрілила до Тендая і втікла. На основі документу тотожности стверджено, що тією особою був підс. Мада. Ще в ночі 27. вересня 1933 р. поліція арештувала підс. Маду в помешканні при вул. Голощанській 15 і при ревізії забрала 3 револьвери з набоями, 2 ручні ґранати та ще 23 набоїв. За намагане вбивство Тендая засудив наглий суд у жовтні м. р. підс. Маду на досмертну вязницю. У слідстві підсудний зізнав, що в липні 1933 р. підс. Луцький мав — як каже акт обвинувачення — йому зясувати ідеольоґію ОУН. Підсудний вагався вступити до ОУН кажучи, що виїзджає з Калуша до Львова. Тоді підс. заявив, що влекшить йому контакт з членами ОУН у Львові. Акт обвинувачення каже, що підс. Мада скористав з вказівок підс. Луцького і в половині вересня 1933 р. вступив до ОУН.

Далі акт обвинувачення каже, що підс. Юліян Іванчук завів підс. Маду в дні 26. вересня м. р. до мешкання при вул. Глинянській 10, а другого дня дав убрання, 3 револьвери, 2 ручні ґранати і набої до револьверів. Опісля підс. Іванчук приказав підс. Маді йти на Галицьку площу та вбити ту людину, яку йому вкаже одна особа. Словом на основі акту обвинувачення підс. Іванчук був тією людиною, яка приказала підс. Маді вбити куратора та озброїти підс. Маду.

На основі дальших зізнань підс. Мади арештовано теж підс. Фединського. В його помешканні при вул. Ґенінґа 8 зустрінула поліція підс. Ю. Іванчука та В. Медведя і забрала при ревізії пушку з пів кг. екразиту. Іванчук та Медвідь зізнали, що цей екразит найшли на „Кайзервальді". Підс. Медвідь — як каже акт обвинувачення призвався у слідстві, що виробляв відзнаки „тризуби", підс. Фединський мав переховувати нелеґальні видання ОУН.

ЗАПРИСЯЖЕННЯ СТЕНОГРАФА.

Після відчитання акту обвинувачення предсідник заприсягнув стенографа Шнерґеля з ПАТ-а, який засів за столиком перед лавою присяглих і стенографує весь хід цього процесу.

ЗІЗНАННЯ ПІДСУДНИХ.

Підс. С. Мада признається до приналежности до ОУН і до намаганого атентату. Не виявляє прізвища людини, яка втягнула його до ОУН. З Калуша приїхав до Львова за працею. Про свій виїзд повідомив ОУН у Калуші. У Львові зустрінувся з членами ОУН і тоді заявив, що хоче вступити до боєвого реферату. Коли, де і з якими членами ОУН зустрічався у Львові, підсудний відмовляє відповіди. У Львові одержав револьвер і вправлявся у стрілянні на „Кайзервальді". 24. вересня 1933 р. мало відбутися льосування, хто з членів має виконати „мудру роботу". Льосування не відбулося, бо підсудний згодився виконати цю „мудру роботу" і тогож дня довідався, що має виконати атентат на куратора Ґадомського. 26. вересня зайшов до помешкання при вул. Глинянській у

Львові, 27. вересня 1933. переодягнувся. Зброю і гранати одержав на вулиці теж від члена О.У.Н., якого прізвища не виявляє. Від розвідчиків довідався про куратора. Атентату не виконав тому, бо тайний агент Тендай йшов безпосередньо за куратором. На вул. Кармелітській Тендай витягнув свій револьвер і уважливо слідкував за рухами підсудного. Тому атентату на куратора не міг виконати. Коли куратор увійшов до брами при вул. Кармелітській, підсудний минув Тендая. При леґітимованню стрілив до Тендая і втік. Заявляє, що підс. Луцький не втягав його до ОУН, а підс. Іванчук не давав йому зброю. Зміну своїх зізнань на нинішній розправі виснює бажанням рятуватися перед наглим судом. Каже, що до Львова виїхав тому, що в Калуші зредуковано його в 1932 р. в Повітовім Союзі Кооператив. Куратора Ґаломського хотів убити тому, що він є провідником польського шкільництва і не дає змоги вчитися українським дітям рідної мови. А тому, що угодовою акцією не можна осягнути зміни теперішнього стану в шкільництві, ОУН рішило революційним шляхом виборoти українську школу.

На питання д-ра С. Шухевича підсудний відповідає, що свої зізнання змінив з власної волі

Підс. О. Луцький, Ю. Іванчук, В. Медвідь та В. Фединський заперечують свою вину. Зізнають, що до ОУН не належать. **Підс. Луцький каже,** що підс. Маду пізнав у Калуші на „святі Мазепи". До ОУН Мади не втягав і взагалі з ним не зустрічався. **Підс. Іванчук** зізнає, що Мади не знав і не давав йому ні зброї ні убрання. Вперше пізнав підс. Маду підчас слідства при конфронтації. Оба підс. **Іванчук і Фединський** заявляють, що на проході на „Кайзервальді" найшли пушку. З етикетки на пушці здогадувалися, що в пушці є мармоляда. Цю пушку принесли підс. зі собою до хати і її при ревізії забрала поліція. **Підс. Фединський** каже, що ця пушка була в шуфляді столика і там найшла її поліція. Далі зізнає, що до Львова приїхав тому, бо хотів записатися до школи дрібних мистецьких робіт.

У Львові проживав за гроші свого батька. На питання свого оборонця каже, що „тризуба" можна купити в українських крамницях і тому міркував, що „тризуби" можна виробляти.

Підс. В. Фединський каже, що нелеґальну літературу найшов на личаківському цвинтарі. Зі Львова виїхав до свого села Гусакова по реєстраційну карту. Про свій виїзд зголосив майстрові Кузьмичові. Враз з біллям і убранням забрав теж нелеґальну літературу до клунка тому, бо хотів її знищити. По дорозі до рідного села арештувала його поліція за Мостиськами і забрала враз з клунком нелеґальну літературу. У Львові не знищив тієї літератури тому, бо в хаті призабув за неї. Коли вибирався зі Львова до батьків, забрав її до клунка, щоби її знищити.

Св. Казновський, тайний агент з Чорткова, без присяги зізнає, що в 1933 р. розкинено протишкільні летючки в бучацькому повіті. Тоді свідок перевів ревізії та арештував Лігиновського у Монастириськах. В нього найдено нелегальні видання ОУН та шифровані листи. Арештований мав зізнати, що підс. Луцький втягнув його до ОУН та намовляв Лігиновського закладати в Монастириськах гуртки ОУН.

Після цього розправу відсунено до середи 4. липня ц. р. до год. 9-ої рано.

Америка приймає сплату довгів у товарах.

Американський державний секретар Корделл Голл предложив урядові Великої Британії, що може сплачувати Америці воєнні довги в товарах.

У відповідь на ноту Англії, в якій вона каже, що увільнила своїх довжників від воєнних довгів, Голл заявляє, що Англія позичила в Америці сама і тому за це відповідає.

Великий політичний процес у Станиславові.

ПЯТИЙ ДЕНЬ РОЗПРАВИ.

Дальші зізнання підсудних.

Перший зізнає сьогодні підс. **Михайло Вінтонів,** стриєчний брат підс. Вінтонюка, що вибрався з братом на прогульку до Надвірної, бо були два дні свят. Зізнає, як і підс. Вінтонюк.

ЗІЗНАННЯ ПІДС. ПЕТРА ГОГОЛЯ.

Підс. Гоголь каже, що скінчивши торговельні курси, працював у кооперативі. Одначе недуга змусила його залишити працю. Коли виздужав, ніде не міг найти праці і виїхав з Ясінським, який був засуджений за напад на почту в Долині у 1926 р. на 4 роки вязниці, до ЧСР., щоб там студіювати. На запит предсідника, чи не їхав до інструкторського табору УВО, підс. перечить.

Дальше зізнає, що в Чехословаччині його арештували й поставили перед суд, підозріваючи його в шпигунстві. Одначе на розправі виказалося що він як українець ніколи не виступав проти ЧСР. Після розправи чеська поліція відставила його на кордон, а польська влада покарала його 14-денним арештом за нелеґальний перехід кордону. Підс. повернувся домів і помагав батькові у праці в полі. В серпні думав саме шукати праці десь у горах у Битькові або в Надвірнянській Пасічній, щоб водночас підратувати своє здоровля. Тому й вибрався 18. серпня в сторону Надвірної. З підсудних нікого не знає. Бачив вправді перед собою групу людей, але не звертав на неї уваги. Сам він ніс клунок і паличку.

Предс.: Петрощук зізнав, що саме ви йшли з паличкою. Чому він не вказав на кого іншого?

Підс.: Не знаю.

Підс. Петрощук на запит предс., чому так зізнав, відповідає, що на поліції вмовляли в нього так зізнавати.

У селі Пнів падав дощ і підс. чекав дві години в одного господаря. В селі поступав до крамниці по папіроски. За селом проїхав повз підсудного агент на ровері, задержав першу групу прогульковців, яка йшла перед підсудним та арештував її. Вертаючись, арештував також підсудного.

Обор. д-р Бих: Чи ви, як боєва організація, могли обезвладнити того одного поліцая, що був у громадському уряді, тимбільше, що вас було 12 і ви мали револьвери та бомби?

Підс.: Певно, якби ми почувалися до вини, то булиб таке зробили. Доказом того, що я не був членом ОУН, було те, що я спокійно читав собі книжку.

Після перерви зізнає підс.

ВОЛОДИМИР ГАЙДЮК,

волиняк, муляр і письменник з Луцька.

Предс.: Ви маєте письменницькі здібности? **Я думаю, що письменник повинен сидіти за столом писати та читати, а не ходити на прогульки.**

Підс.: Мені треба було прогульки для вражінь.

Підс. зізнає подібно, як підс. Петрощук.

На запит предс., чому поліція видала погану опінію про нього, заявляє, що їй було соромно, йому, арештованому і підозрілому у приналежності до ОУН, видавати добру опінію. Підс. ніколи не мав нічого спільного з поліцією.

Дальше підс. виснює політичне положення на Волині, говорить про хибну на його думку політику УНДО. На питання прок., чому уживає слова „хрунь", хоч це слово, якого уживають у „Сурмі", відповідає, що цього слова не уживають, лише в „Сурмі". Навіть найменший хлопчина скаже, мовляв, хто є хрунь.

При кінці зізнає, що хотів дістатись до вязниці, бо думав писати повість з революційного життя української молоді, а вязниця далаб йому вражіння і відповідні переживання. Тому й різно старався зізнавати у слідстві, щоб довше перебути у вязниці.

На цьому предс. відложив розправу до чергового дня.

Смертельні стріли до дир. Гумена.

ЖОВКВА, ПАТ. В год. 12. в ночі з 2. на 3. ц. м. невідомі люди стріляли двічі з револьверу до спальні Антона Гумена, б. дир. Пов. Союзу Кооператив і голови надз. ради місцевого українського банку. Стріли впали в менті, коли дир. Гумен лягав до сну. Одна куля поцілила його в околицю серця, друга не поцілила. Гумена перевезли у важкому стані до заг. лічниці, стан його дуже поважний. Догадуються, що замах зроблено з політичної й особистої пімсти. Влада є вже на слідах злочинців.

—o—

Нові воєводи.

Президент Польщі підписав іменування білостоцьким воєводою ген. Януша Глуховського в Перемишля. Келецьким воєводою на місце міністра Пацьорковського став Владислав Дзядош, директор соймового бюра. Варшавським воєводою на місце Станислава Твардо іменований б. міністр хліборобства Бронислав Наконечніков-Клюковський. Директором соймового бюра має стати начальник пресового виділу ради міністрів ред. Тадей Свєнціцький

—o—

Як вітала Варшава братів Адамовичів?

Як повідомляє ПАТ, на летунському майдані на Мокотові у Варшаві дожидали на братів Адамовичів, що перелетіли Атлянтик, тисячні товпи народу, з представниками цивільної й військової влади на чолі. Проти летунів вилетіла ціла ескадра літаків, у яких почеснiй ескадрі літак Адамовичів „Сіті оф Варсав" прибув над майдан та осів щасливо. Юрба серед ентузіястичних окликів прорвала кордони поліції вхопила обох летунів і серед окликів „Хай живуть!", понесла до самоходу, що ледви просовувався серед окликів і квіток набитими у щерть вулицями до варшавського ратуша. За летунами тягнула товпа серед окликів їх літак. В ратуші відбулася в честь летунів святочна академія, маси народу стояли під ратушем. На академії привитав летунів през. міста, амер. амбасадор та інші достойники. Президія міста відзначила обох летунів почесною відзнакою м. Варшави на стяжці, а ЛЬОПП обдарував їх різьбленим у бронзі портретом марш. Пілсудського. Опісля брати Адамовичі вийшли на балькон, де до юрби, що привітала їх грімкими оплесками промовив Йосиф Адамович: Ми зробили, що могли й перемогли Атлянтик. Ми хотіли вславити імя Польщі. Хай живе наша кохана Польща, президент і марш. Пілсудський! Після короткої перекуски, віїхали оба летуни до гостинниці, а вечором відбувся у їх честь бенкет Аероклюбу.

По широкому світі.

— У звязку з біржевим скандалом, в який вмішаний японський міністр скарбу та кількох членів теперішнього й давнішого уряду, японський уряд уступив і цісар приняв це до відома.

— Англійський уряд дозволив віїхати до Палестини дальшим 500 жидам, з цього 200 з Польщі.

— Місто Данціґ підписало з Польщею нову умову про susп. обезпечення.

— У віденському ратуші на І. пов. вибухла пожежа. Вогонь вгасили.

— На день 7. ц. м. скликано до Ковна конференцію трьох балтійських держав.

— З приводу останніх випадків у Німеччині, переговори у справі конкордату Ватикану з Німеччиною припинилися.

— З доручення шефа штабу націстів, Ліца зліквідовано гітлерівський пресовий уряд.

— До Копенгаги прибуло в останньому часі яких 100 еміґрантів з Німеччини.

— Нац.-соціялістичний відділ, який сформовано з утікачів з Австрії і який робив службу на кордоні Тиролю, Зальцбурґа й Гор. Австрії розвязали й розмундурували, а тих, що служили в ньому, перекинули до концентраційного табору у Кобурґу.

— Куратора кремянецького лiцею, Юлія Понятовського іменували мін. рільництва, а на його місце назначили б. куратора краківської шк. округи, Е. Новицького.

Як виглядатимуть польсько-чеські взаємини.

Експозе мін. Бенеша про напрямні чеської політики у відношенні до Польщі.

ПРАГА, ПАТ. На засіданні обох палат виголосив мін. Бенеш велике експозе на тему міжнародньої політики, при чому всі його погляди на европейську ситуацію дуже оптимістичні. Обговорюючи взаємини Чехословаччини з Польщею, мін. заявив, що хоча ці взаємини в останньому часі не йшли по думці Чехословаччини, то основу до цього дав не політичний конфлікт обох держав, а льокальні справи й навіть гострий тон польської та чеської преси був хвилевим виявом. Суперечности між обома державами виринають тільки у поглядах на засадничу справу Чехословаччини, тобто долю Малої Антанти та проблему наддунайських країн. Чехословаччина вважає, що погляд Польщі на ці справи передчасний, а тому треба виждати, поки цей погляд згармонізується з поглядом чеського уряду й політичних кол. Нарешті мін. заповів, що вірить у можливість такої гармонії, бо ріжні погляди на одну справу двох сусідних держав мають своє джерело в ріжній оцінці тимчасової політичної ситуації, та просив чеську пресу, з огляду на справжню і тревалу згідність інтересів Польщі й Чехословаччини, бути спокійною й обєктивною, як це зрештою, з малими винятками було й досі.

Ротшільд заповідає війну.

До Шікаго на виставу приїхав з Европи банкир барон Моріс Ротшільд. На запит газетних репортерів про відносини в Европі він відповів, що там скоро вибухне війна і що її зачне Німеччина. Всі заходи про обмеження зброєнь не довели ні до чого, каже він, а Німеччина з поспіхом розбудовує свої зброєння, готуючись до близької війни.

—o—

Перед димісією Папена.

ПІД ОХОРОНОЮ ПОЛІЦІЇ ДО ГІТЛЕРА.

БЕРЛІН, 3. 7. ПАТ. Пополудні кружляли тут чутки, що в найближчих годинах Папен одержить димісію а теку віцеканцлера одержить Ґерінґ. Папен, що від суботи не виходив з хати при Тіргартенштрассе, сьогодні, як кажуть, під охороною двох службовців тайної політичної поліції та одного функціонаря СС прийшов до канцл. палати. Там побув пів години, а потім у товаристві згаданих осіб вернувся до своєї хати. Безпосередньо після того відбулася нарада кабінету.

НОВИНКИ

— **Українка причиною американської сензації.** Свого часу була в „Ділі“ подана вістка на підставі американських часописів про те, що визначна українська громадянка й голова Союзу Українок в Америці, п. Олена Лотоцька, арештована американською владою. За причину арешту подавали американські часописи, буцімто п. Лотоцька пробувала видістати папери нафтової фірми якогось Сейда. Не зважаючи на всі сумніви, якими „Діло“ обставило цю вістку, подаючи її на своїх стовпцях з репортерського обовязку, усеж таки міг кожний, що не визнається якслід в американських законах і звичаях, вважати, що арештування п. Лотоцької спричинене напевно якоюсь замітною її провиною. Цю справу ми вияснили зараз по кількох днях, діставши про це вістку від нашого кореспондента. Тепер на підставі відомостей з кількох американських джерел доповнюємо ту вістку ще тим, що це якісь особисті чи злочинно-політичні чинники подбали про арешт п. Л. Хтось мав потребу викликати її арешт, здається, як спробу скомпромітувати її особисто чи політично, а може й попри це — ще й ту українську організацію (Союз Українок), якої речником і заступником була п. Л. В Америці є такі закони, що приватна людина може наказати поліції арештування. Бувають випадки, що там навіть бандитів наймають, щоб вони на когось немилого „заприсягли варант“, себто заручили, що хтось поповнив протизаконний проступок. В цьому випадку сам названий Сейд заперечив прилюдно, будьто би п. Л. колинебудь навіть була в його бюрі і заявив у часописах, що він цієї пані ніколи не бачив, не знає, ані поліції про ніщо у звязку з п. Лотоцькою не повідомляв. П. Лотоцька вже давно на волі, а її правний заступник адв. Михайло Пізнак, запевнює на підставі заяви дотичного судді, що ця справа загалом буде зліквідована без судової розправи.

— **Український католицький журнал в Шикаго.** В Шикаго зачав виходити журнал під назвою „Ukrainian Youth“, як орган Ліґи Української Католицької Молоді. Перше видання на 24 сторонах великого формату містить статті, оповідання, поезії, на половину в українській та англійській мові. Редактором української частини журналу є п. Богдан Катамай, голова Ліґи Української Католицької Молоді, англійської частини п-а Віра Шпікула. Журнал є місячником, річна передплата 1.50 дол. Адреса. Журнал зредаґований гарно й живо. Матеріял дібраний, ріжнородний і цікавий.

— **В Нюйорку найдорожче.** Зіставлення цін 28 артикулів поживи у 51 містах Америки виказує, що пожива найдорожча в Нюйорку, а найдешевша в Льос Анджелес, Каліфорнія.

— **Під увагу українським філятелістам.** З віденського „Українського Філятеліста“ довідуємося, що з нагоди українського дня в Шикаго, що його влаштовано 17. серпня 1933 р. підчас всесвітньої вистави, вийшла теж окрема офіціяльна почтова коперта з рисунком українського павільону на виставі. Напис на коперті такий: Ukrainian day. 1933. Official Cover. A Century of progress Chicago. Ukrainian building at a century of progress. August seventeenth 1933.

— **Особисті вісти.** Дня 2. липня ц. р. промувався на доктора прав у Карловому університеті в Празі п. Богдан Алиськевич, родом з Перемишля, тепер в Ужгороді.

— **Будують нові костели.** У селі Росохачі, пов. Чортків, посвятив кс. Мисьлівий фундаменти під будову нового костела. На це свято, як читаємо в польській пресі, прибули польські селяни в числі около 3.000 та представники польських орґанізацій з Чорткова і з повіту, представники влади і війська. Головою комітету будови є Гелена Стажевська з Ягольниці, а помагають староста Мушинський та ґр. Лянцкоронський. — Новий костел будують в Осаді Креховецькій, пов. Рівне на Волині, де поселились військові осадники. Посвячення фундаментів костела відбулося при участи офіціяльних польських чинників з цілої Рівенщини.

— **Важне вияснення.** В останніх часах признають багатьом пастам до зубів спеціяльні прикмети — усування назубного каменя. В більшости випадків це твердження не є на нічому оперте. У звязку з повищим треба ствердити, що в Польщі лише Кальодонт є пастою до зубів, яка має в собі сульфорицинолеат, на підставі д-ра Бройнліха, що, як стверджено поважними фахівцями, успішно усуває назубний камінь і запобігає творитись йому наново.

ФЕЙЛЕТОН „ДІЛА“ З ДНЯ 5. ЛИПНЯ 1934.

П. КАРМАНСЬКИЙ.

ПРО ЩО НЕ ЗНАЄМО.

Нарешті... Нарешті далеко від міста, з його густим, вбивчим повітрям, пересиченим бензиною, нервуючими вигуками сирен самоходів, гамором і сплітками та інтригами „політиків“ обох полів, а що найважніше далеко від шкільних саль і експериментів „нової методики“ і програм, від яких знемагають і учні і учителі.

І хто би подумав? Усього чотири милі від Дрогобича, а яке відмінне життя! Скільки краси, спокою, забуття про всі нагнітки, що так допікають душі міщуха, а до того педагога — спеціяльно в такому специфічно оригінальному Дрогобичі!

Тільки 4-ри милі дороги з Дрогобича, або які дві милі від вонючого і брудного Борислава — і ви у Підбужі, в оригінальному селі, що має і поліцію і суд і чотирьох адвокатів і лікаря — у гірському захистковім, що заховався у вінку гір і розмріявся, заслуханий в шум Бистриці і кількох інших річок, які накинули оселі своєрідний вигляд ні села, ні міста, вигляд суто оригінальний.

Та нас мало цікавив би сам Підбуж, це літнище у завязку і щойно майбутній товариш Трускавця, Східниці, Кропивника і інших місць відпочинку, якими дрогобицька земля така багата, якби не те, що з Підбужем вяжеться цінна наша установа, якою є т. зв. „Ратай“.

А вже про Ратай наш, хочби й дрогобицький обиватель, знає ще менше, ніж про Підбуж, бо вже так у нас водиться, що до нашого мізку добиваються тільки ті поняття, які стаються модними дорогою реклями чужих. А Ратай не креація одиниць скромних, що „не для слави“ весь зміст свого життя вкладають у рямки повірно безпачного подвигу, подвигу, що нераз є окуплений геройською посвятою і повним самовідреченням.

Та говорім ясніше.

Є у Дрогобичі скромна установа „Українська Захоронка“, якою піклується маловідомий скарбовий урядовець О. Горницький, фанатичний прихильник і опікун бідної дітвори, згебільшого сиріт. Цей оригінальний своєю незломною волею приятель бідноти, який тільки тим і живе, що думкою про те, як одягнути і нагодувати свою велітню громаду, незадовольнився самою опікою дітей у Дрогобичі (деякі з тих сиріт в такий спосіб кінчають гімназію) — він пішов ще далі: він і його дібрані помічники подумали ще над тим, щоби сиротам дати улітку свіже, гірське повітря, добру річну купіль, зелені левади і ліси. І так захоронка добула на „Ратаю“ літню дитячу оселю, чистий дімок під лісом над Бистрицею і три морги поля, які під рукою бувшого усусуса перемінилися в гарні плянтації з молодим садком і в малу фарму шовківничого промислу та пасічництва.

Та все те вимагав капіталу. І підприємчивий ініціятор пішов далі. Він якимсь чудом роздобув гроші і збудував чудову віллю-пансіон для дорослих, щоби мати матеріяльну базу для своєї самаритянської діяльности на користь сиріт.

Ось вам ґенеза „Ратаю“.

У прегарному захисткові над потічком, у сідлі двох лісових валів гір, в сусідстві бурхливої Бистриці примістилася українська оселя „найменших“, а проти неї пишається гарна своєю архітектонікою вілля „Ольга“, що повисла вгорі на склоні горба, з гарними верандами, з вигідною, повною ідальнею, з ґальотами напереді, а — що найважніше — з чудовою панорамою на ріку, зарінки і гори, яких лісову шату пошматували зелені ниви.

Сидите на веранді своєї чистенької кімнати, обвіяні гірським леготом, і ваш погляд повзе понад гурток розбавленої і розспіваної внизу дітвори, проводить білу ленту Бистриці, що з шумом звивається гадюкою і губиться в межигірському зеленому ярі, а далі розгублюється на суворих, темних горбах, яких іще не вспіла обдерти з лісової шати сокира й пила. Все, що заспокоює нерви і дає забуття невеселої дійсности все те вібрано чудодійною рукою мистця-природи. І мусів це бути не будь який естет той, хто підшукав це затишне місце для втомлених буденщиною одиниць, які не дивляться на природу очима оціночної комісії теренів. І літнище для дітвори і злучена з ним санаторія для старших є ділом справжньої ніжної любови до ближніх і бажання навчити людей розуміння краси, без якого сучасне життя є справді вбоге.

Отсе вже четвертий день сиджу в цьому розкішному закуткові і не хочеться вірити, що тільки незначна віддаль відмежовує мене від осоружного міста, в якому життя літом є справжньою каторгою. І нагадую тих, що залишилися в місті і щиро співчуваю їм. Справді, треба мати душу замкнену на сім замків, щоби не відчувати, яким божеським даром є наша гірська природа для того, хто цілий рік томить свій мозок і нерви у міському чистилищі.

Покищо пансіон трохи не порожній. Не знаю, чи тому, що погода ще не устійнилася, чи може тому, що обдаровані добрим нюхом жиди ще не зробили новій нашій санаторії реклями. Бо так у нас вже водиться, що ми самостійно кроку ні в чому не поставимо. Та зате завжди тягнемося у хвості інших. Невже і в цьому випадку наша чудова громадська установа повстала для вигоди і розваги чужих?

— **Адреси польських консулятів у СССР.** Для вигоди інтересованих, які стараються одержати документи з СССР, подаємо адреси польських консулятів у СССР. **Москва:** Консулярний Виділ Посольства Р. П., вул. 3. Міщанська 32/34. До округи Консулярного Виділу належить СССР, за вимкою череповецької, ленінградської, мурманської, новгородської та псковської губернії і території УСРР і БСРР. До Консулярного Виділу слід слати всі подання в справі розшукання виказів стану, військової служби та шпитальних документів із часів служби в бувш. російському війську. **Харків:** Ґенеральний Консулят, вул. Раковська 15. До округи Ґен. Консуляту належить територія УССР за вимкою київського консуляту. **Київ:** вул. Лібкнехта 1, округа білоцерківська, бердичівська, херсонська, черкаська, чернигівська, уманська, камінецька, київська, конотопська, коростенська, миколаївська, могилівська, ніжинська, новгородсіверська, одеська, проскурівська, першомайська, прилуцька, шепетівська, гульчинська, винницька, волинська, зіновевська та територія автономічної рад. молдавської республики. **Ленінград:** вул. Набережная Красного Флота 14. До округи належить череповецька, мурманська, ленінградська, новгородська та псковська губернія. **Тифліс:** Ґен. Консулят, вул. Коргановська 24. До округи належить закавказька сов. республика.

— **Львівська хроніка.** При вул. св. Анни 15 повісилася 45-літня Ева Камлет, жінка страґаня на площі Сольських. Причина: нервовий розстрій та незавидне матеріяльне положення. — З балькону при пл. Краківській ч. 7 упав 4-літній синок Марії Пельчарської. Хлопця в грізному стані відвезли до шпиталю. — Злодії вкрали з хати Т. Дренґевича (Мохнацького 46) два футра вартости 2.000 зол. — Поліція арештувала Юрка Зелізка з Присілок біля Городка, який підпалив свого зятя Сем. Березяка та втік до Львова. — Адамовичі хочуть між іншими містами відвідати і Львів.

— **Великі пожежі на Волині і Поліссі.** Пишуть нам: В осаді Коритниця, володимирського пов. вибухла велика пожежа, яка знищила 13 домів і 16 господ. будинків. Шкоди понад 30.000 зол. — В с. Вілія, людвипільської гм., костопільського пов., згоріло 58 господарств. — У Колках, луцького пов., вибухла пожежа в забудуваннях Пилипа Каразея. Перекинувшись на сусідні будинки, знищила 7 домів і 4 стодоли. — На передм. м-ка Турійськ, ковельського пов., згоріло 10 стоділ. Причини тих пожеж у всіх випадках не устійнені. Шкоди величезні. — На Поліссі знов занотовано кілька великих пожеж, а саме: в с. Лунца, пинського повіту, згоріло 35 господарств з живим і мертвим інвентарем. В огні згинула 7-літня Юлія Пригодичівна, яка підчас пожежі спала. Шкоди заподіяно понад 40.000 зол. Тоїж ночі в с. Пожежині, берестейського пов., згоріло 12 господарств, при чому попеклось двоє дітей. Шкоди біля 20.000 зол. — В с. Псищево, дрогочинського повіту, з невідомої причини вибухла пожежа в забудуваннях Микити Буціка. Вогонь перекинувся на сусідні будинки і не зважаючи на рятункову акцію, погоріли 44 господарства, в тому 44 доми і 62 стодоли з інв. господ. будинками. Шкоди біля 50.000 зол. — В с. Кривиця жертвою вогню впало 16 господарств. Шкоди значні. Причини тих пожеж — у більшости необережність з вогнем.

— **Матура в Луцьку.** Матуральні іспити у всіх гімназіях в Луцьку в цьому році були одночасно в будинку польської державної гімназії з тим, що у всіх гімназіях одні й тіж предсідники іспитових комісій: письменної проф. держ. гімназії Євдокімов та устної — директор тоїж гімназії Лясковський. Іспити почалися 4. VI. Раніш скінчились іспити в польській державної гімназії, де на 40 допущених до матури здало 39, а також у гімназії жидівській і російській. В останній (російській) до матури допущено 12 учнів, при письменних іспитах перепало 5, здали матуру 7. В луцькій українській гімназії устні іспити закінчились 28. VI. Допущено до іспитів 15, при письменних іспитах перепало 4, при устних 1, матуру здали 10, а саме: Гачевський Леонід, Даркович Лідія, Лебідь Теофан, Залуський Олександер, Редченко Ірина, Сочинський Ростислав, Солодуха Ірина, Хілевська Галина, Чарнецький Іван і Щеборук Володимир. Найбільше потерпіли наші учні підчас іспитів від професора польської мови.

— **Вбив і підпалив хату.** У Мажкові біля Львова вбито 71-літню Марію Матковську, яку загально вважали багачкою. Вбивник забрав ріжні річи та 35 зол. готівкою. Опісля підпалив хату. Хата та труп Матковської згоріли. Поліція ствердила, що вбивником є М. Безпара, сусід Матковської. Його арештували. Грошей Безпара потребував на заплату векселя, тому допустився ***кого жахливого злочину.

ВІДГУКИ ДНЯ.

Соколи, Соколи!...

Під таким заголовком появилася стаття в „Ділі", що витала Сокільський Здвиг. Не той у 1914. році, а цей — у 1934. Стаття була написана у дуровім тоні. „Соколи! Соколи!"... Іншими словами: „Славно! Браво! Витайте! Гаразд!"

Мій фейлетон має той сам заголовок, але в мінорнім тоні... Соколи, Соколи!... Іншими словами: „І це мав бути показ слухняности?!"...

Двацять літ тому був здвиг і соколи вправляли і музика грала. На жаль, і тоді була музика чужа, військова, але що було робити?

Потім ті соколи пішли на війну і чотири роки вправляли під звуки чужої музики. Трохи не так, як на площі Сокола-Батька. Вправляли крісами, баґнетами і шаблями не перед лицем публики, а перед ворогом, що сік кулями, як дощем.

І довправлялися до своєї власної музики.

Усусуси теж пішли до бою під звуки чужої музики, але не подавалися, бо йшли на наказ своєї команди. Може кому і тяжко було і стидно робилося — невоя музика! — але йшли. А потім зорґанізували свою, а яку, а як вона грала — нехай скаже Українська Земля від Мукачева за Карпатами до Олександрівська над Дніпром.

Соколи, Соколи... Не знаю, звідки ви і не хочу знати. Одно мені знане, бо зоїзане у власні мої очі, бо заболіле власним моїм серцем: ви вийшли, робили дефіляду, ставули до вправ, зробили розступ і... саботували.

Кого?

Чи тіни забутих предків-соколів?!.

Чи світлі роковини першого здвигу?!

Чи теперішню старшину Сокола-Батька?!

І то перед очима 10-тисячної товпи!

Я знаю, ви саботували в ювилейний рік, на здвизі, перед 10-тисячним громадянством, перед заграничними гістьми, перед своєю найвищою командою — музику трамваєвиків...

Направду було кого...

Чи вам самим тепер не страшно? Чи вам самим не виглядає це все на прикрий сон, від якого зимний піт виступає на чоло?

Бо коли ні, то робиться страшно вам, то нас обливає зимний піт.

Нам, що нераз мусіли йти на багато поважніші вправи під звуки чужої музики...

Вертаючись додому, ви повинні були заспівати:

„Соколи, Соколи ставаймо в ряди,
Нас поклик „бодрімось" взиває.
Та гов, побратиме, ти вправ не роби,
Бо твоя музика не грає.
Як славно було то козацькі сили
Ломили нераз дисципліну,
Ломити будемо, Соколи всі ми
А здвигнем святу Україну"...

А потім вигук:
— Нехай живе степ!
Напевно прикотивсь би відгомін:
„Степ!...
Так-так: Степ...

Галактіон Чіпка.

— **Кравева хроніка.** При вул. Млинарській у Станиславові найшли звязаного трупа 50-літньої Анни Голуховської, яку мабуть вбили невідомі злочинці. Безлад в її мешканні доказує, що вбивники шукали грошей. — В гарбарні Вайсбаха в томуж місті добули з калі, в якій мочили шкіру, трупа робітника Вас. Матковського. Причина смерти невідома.

— **Смертельні перегони.** На великих міжнародніх мотоциклевих перегонах у Гогенштайн-Ернстталі за велику нагороду Німеччини приключилися два смертельні випадки. Поранилися смертельно шведський учасник змагань Калеп і бельгієць Ноар. Оба померли в шпиталі.

— **Міжнародній фільмовий конгрес** радить тепер на Капітолю, в салі Юлія Цезаря, у приявності делегатів 43 держав. Є це перший міжнародній конгрес виховної фільми. Наради відчинив вітальною промовою Мусоліні, вказуючи на значіння кінового екрану в ділянці педагогіки, виховання та взаїмного пізнання народів. Відтак говорив ґенеральний секретар Ліги Націй, Авеноль, який в імені Ради Союзу Народів звернув увагу на значіння Інституту виховних фільм у Римі та висказав надію, що праці конгресу матимуть важливий вплив на виховання нових поколінь та на розповсюднення ідеї міжнародного зближення, яку пропагує Ліга Націй. Конгрес радить окремими секціями відповідно до питань, намічених у його програмі (Ст)

—o—

З театру.

„ФІРМА". Комедія в 3 ділах *М. Гемара*. (Гостина варшавського театру: *„Нова Комедія"*.)

Нарешті раз комедія, що має голову і ноги, — що має сенс! А властиво не комедія, а трагікомедія. Багатий познанський купець, що все своє життя, солідністю та працею здобував лише гроші, що постарівся коло розбудови своєї столітньої фірми, — залюблюється в театральній акторці. Акторка, яку томить нервове життя театру, погоня за креаціями, гра на сцені і гра в життю, має хвилини артистичного переситу. В такій хвилині здається їй, що відпочинок при боці спокійного, солідного, прозаїчного і... багатого чоловіка, був би для неї вимріяною життевою пристанею. На цій химері акторки базується ціла комедія Гемара. Трагічне непорозуміння двох людей, що стоять на цілком протилежних життевих бігунах, — захоплює нас, викликаючи більше співчуття, як веселости. Безліч гумористичних моментів, знаменитих парадоксів, не рятують комедії, себто її гумористичної диспозиції.

Комедія Гемара має одну прикмету: — є досить глибоко передумана, а вслід за цим оставляє враження. Гра варшавських акторів була знаменита: Ярач дав прекрасну драматично-комічну креацію „малої" людини, п. Модзелевська, як акторка моментами зворушувала, п. Лушевський був знаменитим типом старого бухгальтера, дуже добре грала п. Домбровська Вавалі, варшавські гості заприязнилися дуже добре так зобором ***тави *** гою.

Р. В.

З нових видань.

Дарія Віконська James Joyce Тайна його мистецького обличчя. Львів, 1934, ст. 100.

Це буде одна з найбільше самотних книжок. Хоч більшість їх у нас і так куняє на полицях, ця довго шукатиме читачів. Це студія про один із найбільше дивоглядних творів сучасної европейської літератури: про „Улісcеса" Джеймса Джойса. Великі критики витратили чимало енерґії, щоби продертись крізь гущавину цього маленького пралісу: 735 сторінок малого ін кварто, але таких, що треба обложитись добрими словниками, заки зрозумієш неодно речення. Щодо дотепів, метароф, символів і загальної ідеї це вже інша справа, вдесятеро важча.

Авторка писала сперш цю студію для себе, потім витратила чимало зусилля, щоб наблизити до небуденного твору і до таємного автора наших читачів. Така студія — поява у нас наскрізь екзотична: подрібні студії про твори чужих літератур у нас дуже рідкі: ті, що знають ці твори в оригіналах задовольняються чужими критиками. А вже про твори „важкі та незрозумілі" бояться у нас писати. У даному випадку находимо у цій книжці одну несподіванку: авторка звязує творчість ірляндського письменника з творчістю Архипенка і переводить між ними паралелі. Вихідним пунктом для цих паралель став факт, що Джойс дав у повісті „Улісcесом" почин до такої революції у формі, як Архипенко у різьбі.

„Уліссес" став притокою для Д. Віконської до ріжних загальних думок про засоби форми, нове мистецтво, патріотизм і відношення мистецтва до моралі. Джойса недурно виклинали і палили.

Від цієї книжки може теж наше жіноцтво (під свіжим враженням біляну зі своїх осягів, які запопадливо збирали на останньому Жіночому Конґресі!) рахувати появу в нас жінки-критика. Маємо, очевидячки, на думці справжню критику, що цікавиться загальними проблемами літератури і життя, а не тільки власними враженнями і настроями публики. Обєктивність, з якою авторка цієї студії пробувала підійти до Джойса, вказує на ті рідкі елементи інтелекту та фільософічної освіти, без якої взагалі неможлива і критика і розвиток літератури.

Неодин збентежений опитає: в якому відношенні стоїть студія про такі малодоступні твори як „Уліссес" і розвиток рідної літератури? Вже само це збентеження заступає відповідь. Є в нас одиниці, що цікавляться появами чужинних літератур і відчувають врядигоди потребу ділитись враженнями своєї лектури. Чи найдуть вони читачів? це саме справа нашого духового культурного розвитку. Література існує у нас для одиниць: тим більше подиву гідне, що навіть між цими одиницями є такі, що цікавляться тим, що цікавить тільки еліту у західно-европейських країнах.

м. р.

Національну свідомість ширить українська книжка і преса, тому жертвуйте датки на купно книжок для наших братів на заході.

Дописи.

ГОРОДОК.

Діточий садок. Заходом кружка „Рідної Школи" в Городку основано діточий садок при церкві св. Івана. Записаних около 60 дітей. Веде садок С. Служебниця враз помічною учителькою п. М. Опікується комісія батьків під проводом о. дек. Є. Роздольського.

СТРИЙ.

Стрий підчас ферій. Наше місто поволи западає в літній сон. Учеників так якби не було. Професори ще є, але і їх небаром не стане. Старші „Францішкани", себто такі, що памятають ще небіжчика Франц Йосифа, мають піти на емеритуру. Молодших переносять з одної гімназії до другої, або і до інших міст. Реформують також жіночу семинарію „Рідної Школи". Директора цієї семинарії Цісика відкликали назад до державної служби і перенесли до І-ої гімназії, як професора германіста, решта розїдиться по селах, лише відбудуть ще якусь останню конференцію. За ними виїдуть всі, що лише мають якісь гроші на оплату „свіжого воздуха". Заповняться Межиброди, Синевідсько Либухора, Тарнавка, Тишівниця, Гребенів і інші літниська. Лише до Трускавця ніхто з відси на помешкання не може їхати, вдоволяючися самими прогульками Залізниця — кажуть — небагато коштує; рано поїду, вечером вернусь і маю спокій.

Українці в управі міста. На пятьох членів управи м. Стрия є двох поляків і двох жидів. Українець є лиш один в особі адв. Охримовича. Треба знати, що населення Стрия є в одній третій частині українське. (б. п.).

СПОРТ.

ТУРНІР 4-ох НАЙКРАЩИХ УКРАЇНСЬКИХ ДРУЖИН У ЧЕРНІВЦЯХ.

Черновецький „Час" повідомляє, що на дні 7., 8. і 9. вересня цього року прибудуть до Чернівців три українські дружини, а саме „Україна" зі Львова, „Сян" з Перемишля та „Русь" з Ужгороду і будуть змагатися за чашу О. Ю. Федьковича. В змаганнях буде брати участь також і черновецький „Довбуш".

ТОВАРИСЬКІ ЗМАГАННЯ.

Богун — Р. К. С. 7 : 1. Весь час сильна перевага Богуна над слабим противником. Суддя п. Гроняк.

Бабин Зарічний 24. VI. Чайка (Калуш) — Сокіл (Боднарів) 8 : 2 (5 : 1). Змагання обох дружин відбулися на грищі в Бабині, бо Сокіл не має власної площі. Молода сільська дружина ставила завзятий опір міському противникові. Суддював добре п. Аронець.

Нові книжки й журнали.

ЖУРНАЛИ.

РІДНА МОВА, Варшава, липень 1934. Ч. 7. Зміст: І. Огієнко: Як писати для широких мас; ясний і простий стиль — то найкращий стиль. Українська мати й рідна мова: привіт Укр. Жіночому Конгресові. М. Семчишин: З дослідів над укр. назовництвом. Я. Рудницький: Функції наростків -ище, -овище в укр. мові. І. Огієнко: Як записувати народні говори. М. Угрин-Безгрішний: Про архаїзми в нашій мові. О. Сопрунович: Літературна мова на селі. Я. Мандюкова: Наш інтелігент і мова. о. О. Годунько: Занедбані діти; створімо фонд: Граматика занедбаним дітям. Духовенство й „Рідна Мова". Ів. Дощівник: Румунські слова в укр. мові. Життя слів. Кукіль у житі; терапія літературної мови. Є. Пеленський: Бібліографія української мовознавчої бібліографії. Златоструй укр. мови. о. Ю. Кміт: Духовество допоможе „Рідній Мові"! Дописи Прихильників рідної мови. Розділ для самоуків і дітей: „Рідне Слово". Початкова Граматика укр. літературної мови.

КООПЕРАТИВНЕ МОЛОЧАРСТВО, ілюстрований місячник. Орган Красвого Молочарського Союзу „Маслосоюз". Львів, 1. липня 1934 р. ч. 7. Р. IX.

PRZEGLĄD WSCHODNI, miesięcznik poświęcony badaniu rzeczywistości sowieckiej. Warszawa czerwiec 1934.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає.

Театри.

Український Нар. Театр ім. І. Тобілевича. Делятин:

2. VII. Корневільські Дзвони.
3. VII. Залізна Острога.
4. VII. Королева Кіна.

Ворохта:

5. VII. Корневільські Дзвони.
6. VII. Чумаки.
7. VII. Королева Кіна.
8. VII. Залізна Острога.

Великий Міський Театр.

Вівторок, 3. VII. год. 7·30 веч. Театр „Нова Комедія". „Фірма".

Середа, 4. VII. год. 7·30 веч. Театр „Нова Комедія". „Фірма".

Театр Ріжнородностей.

Нечинний з причини ферій.

Кіна.

АПОЛЬО: „Дорога на Схід".

АТЛЯНТИК: „Світ належить до тебе" (Сене Сакаль).

ВАНДА: „Св. Франц із Асізі".

КАСІНО: „Ворог у крові", „У слідчій службі".

КОЛІСЕЙ: Нечинне.

КОПЕРНИК: „Чібі" (віденська комедія), „Баль білих ліжечок" (із Містенґет), Барту в Польщі.

МАРУСЕНЬКА: „В погоні за місяцем" ревія.

МІРАЖ: „Цілунок перед зеркалом".

МУЗА: „Томмі бой", „Подковник і його кура" (Льорель і Гарді).

ПАЛЯС: „Ракочі марш", „Прокуратор Алісія Горн".

ПАСАЖ: „Райський птах" і додатки.

ПАН: „Я не янгол", „Чемп".

СВІТ: „Аріяна", „12 крісел".

СОНЦЕ: „Скіппи" та ревія.

СТИЛЕВЕ: „Двійник", ревія „Веселий тиждень".

ХИМЕРА: 6 годин життя.

УГХА: „Добраніч, Відне" і ревія.

Оголошуйтеся в найстаршім укр. щоденнику „ДІЛО"!

Закордонне радіо.

Середа 4. липня 1934.

Відень (506,8) 12·00, 17·05 Концерт, 23·25 Танкова музика, спів, **Братислава** (298,8) 12·30 Концерт, **Прага** (470,2) 14·00 Популярні пісні, **Париж** (1649) 10·15, 20·45 Концерт, **Атльона** (531) 20·00, 20·30, 21·30 Спів, **Білгород** (439,8) 19·30 Пісоньки, **Берлін** (356,7) 18·30 Солісти, 19·20 Нар. пісоньки, **Кенігсвустергавзен** (1571) 17·40 Італійські та німецькі арії, **Мінхен** (405,4) 20·30 „Тоска" оп. Пучініє, **Мілано** (368,6) 11·15 Легка музика, 17·10 Камер. концерт, **Рим** (420,8) 20·45 „Басі е Боте" муз. комедія Пік-Манджаґаллє.

Четвер, 5. липня 1934.

Відень (506,8) 12·00 Концерт, 16·10 Солісти (спів, музика), **Братислава** (298,8) 9·15 Скрипка, 11·00 Концерт, **Прага** (470,2) 17·45 Галевий концерт у честь Двожака та Сметани (музика, спів) 19·30 „Вільгельм Тель" оп. Россініє, **Париж** (1649) 10·15 Концерт, 17·00 Класична музика, 20·00 Вокальний вечір, **Білгород** (439,8) 12·05, 18·30 Пісоньки, **Берлін** (356,7) 13·15 Сольові твори, 19·00 Шубертові й Бетовенові твори, **Мінхен** (405,4) 14·20 Солісти (музика, спів) 17·50 Камер. концерт (музика, спів), 21·00 Популярна музика, **Стокгольм** (426,1) 19·00 Нар. пісоньки, 20·00 Фортепян, **Мілано** (368,6) 13·00 Легка музика, 20·45 „Еро е Леандро" оп. Манчінеллі, **Рим** (420,8) 17·10 Вок.-інстр. концерт.

Львівське радіо.

Середа, 4. липня 1934.

6·30 Ранішня авдиція, 12·10 Концерт солістів (гр. пл.), 13·05 Концерт, 14·00 Збіжева біржа, театр. репертуар, 14·05 Господарські вістки, 16·00 Популярний концерт симф. орхестри, 17·00 Для дітей: „Каяком на білому озері", 17·15 Пісні (Новіта-Вітковський, баритон) у супр. фортепяну, 17·30 Твори на органи (гр. пл.), 18·00 Книжка та знання, 18·15 Легка музика (гр. пл.), 18·45 Про культуру будня, 18·55 Туристичний бюлетен льв. зал. дирекції, 19·00 Всячина, 19·15 Легка музика на два фортепяни, пісоньки (Хуна Гордез), 19·50, 19·55 Спортові вістки, 20·00 Вибрані думки, 20·02 Актуальний фейлетон, 20·12 Концерт із нагоди держ. свята Зл. Держав П. А. (симф. орхестра, спів, віольончеля), 21·02 Спогад про Арт. Гроттера, 21·12 Легка музика, пісоньки, 22·00 „Двобій" фрагмент із повісти Лопалевського „Провінціяли", 22·10 Танкова музика.

Четвер, 5. липня 1934.

6·30 Ранішня авдиція, 12·10 Фільма та ревія (гр. пл.), 13·05 Для дітей: „Івась на луці", 13·20 Соната А-дур на скрипку та фортепян Баха (гр. пл.), 14·00 Збіжева біржа, театр. репертуар, 14·05 Господарські вістки, 16·00 Легка музика, 17·00 Програмова скринька, **17·15 Співочий ресіталь Василя Тисяка в супроводі фортепяну,** 17·35 Камеральний концерт, 18·00 Для жінок „Туристичний виряд для жінок", 18·15 Авд. „Сон" (Д' Анунціо), „На службі в місті" (Запольської), 19·00 Всячина, 19·15 Спів (Едвард Бендер, бас), 19·40 Сальонова музика з гр. плит, 19·50, 19·55 Спортові вістки, 20·00 Вибрані думки, 20·02 „На границі Сх. Прусії", 20·12 Легка музика, романси (Татяна Ноле), 21·01 Літературні хвилини, 21·10 Композиторський вечір О. Міхаловського, 22·00 Ред. відчит: „Психольогія релігійної рівнодушности". 22·15 Танкова музика.

БІРЖА.

ГРОШІ.

Долар у Львові в приватних оборотах 5·27 зол.

Німецькі марки 181·90—190·00, фр. франки 34·80—35·00, шв. франки 171·00—172·50, фунти стерлінги 26·60—26·80, австр. шилінги 98·00—100, чеські корони 21·60—22·00, рум. леї 37·50—39·00.

Золото: Долари 8·91—8·93. Франки фр. 34·70—35·20 Дукати 82·20—83·00, Корони 36·50—37·20, Рублі 45·50—46·50.

Срібло: Корони 0·28, Фльорени 0·70, Рублі 1·20.

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗУ".

„Маслосоюз" повідомляє, що в дні 3. липня п. р. з приводу вичікуючої тенденції ціну на масло не ставить, кооперативам платив за:

1 л.	молока	0·13 зол.
1 л.	сметани	0·55 „
1 к.	яєць	2·20 „

Тенденція на масло вичікуюча, молоко і сметану слаба, на яйця удержана.

Маслосоюз повідомляє, що 4. липня п. р. платив своїм достанцям **за 1 кг.** живої ваги птиці, льоко подвіря птахомясарні „М. С." у Львові (вул. Б. Глованького 23):

Нормальні курята (пара курят важить не менше як 1·20 кг.) за 1 кг. 1·00 зол.

Кури	I кляса	„	0·80	„
„	II „	„	0·60	„

Тенденція зниӂкова. На курята яких пара важить менше як 1·20 кг. попиту зовсім нема; також нема попиту на індики, індички, качки і гуси.

ПРОСИМО КУПУВАТИ ТІЛЬКИ У ФІРМАХ, ЯКІ ОГОЛОШУЮТЬСЯ В НАШОМУ ЧАСОПИСІ ТА ПРОСИМО ПОКЛИКУВАТИСЬ НА ОГОЛОШЕННЯ.

Конкурс.

Жіноча Реміснича Бурса у Львові, вул. Котарова 12. (інакше Бічна Янівська), примістить у шк. році 1934/35 двацять учениць ремесла. Дістануть вони гігієнічне приміщення, педагогічний нагляд і здоровий харч двічі, а в неділі й українські свята тричі денно. Місячна оплата 25 зол., платна згори. Подання приймає та інформації подає І. Левицька, — Львів, Бічна Янівська 12. Бувші учениці мають наново внести подання. — Бурсовий Комітет при Товаристві охорони дітей і опіки над молодю. 8

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Вид. Спілки „Діло". Львів. Ринок 10.